

MEGEGYSZER
ÉS MINDIG VERSEK

IRTA: HALMAGYI SAMU

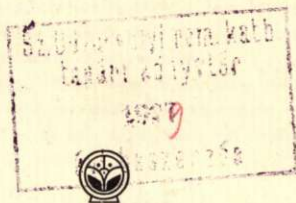
13601.

Anébel udvarhelyi # 623.
8m-1
H. 17 *Róm. Kath. főgimnázium*
könyvtárcának egyúlya
kekeg udvarhelyi, 1928. szept. 15.
HALMÁGYI SAMU *Írtatelttel*
"kerő"

MÉG EGYSZER — ÉS MINDIG.

H. m. 2238
L. m. H-256

VERSEK.

626/1958.

13601

1915.

Nyomatott Erzsébet Könyvnyomda R. T. Dicsőszentmárton.
 Megrendelhető Gráczy Károlynál, Dicsőszentmártonban.

2

MINDEN JOG FENNTARTVA.

Liszt Ferenc egy napon gondolatokba merülve ballag hazafelé, mikor villájából zongorajáték hangja üti meg fülét; hallgatja, hallgatja és szinte belekábul a tökéletes játékba; elragadtatva nyit be lakásába és egy falusias külsejű vadidegen emelkedik fel a zongora mellől, aki Erdély eldugott völgyében szórakozásból zongorázott s most csupán azért jött, hogy megkérdezze a mestert, vajjon jól játsza-e azokat a rap-szodiákat?

E versek írója még ennyit sem tett meg sok évi munkája érdekében, hogy a közönséget, e nagy mestert bár egyszer is megkérdezte volna. Biztattam, de nem tudtam rávenni.

Érthetetlen szerénység tartotta rejtve Halmágyi Samu barátom, rokonom verseit. Előbb csak azt láttam, hogy a mennyiség- és természettudományok mellett a régi költők legalaposabb ismerője és a modern költők lelkes olvasója, magyarázója és apostola, mignem egyszer véletlenül megleptem és kénytelen kelletlen előmbe tárta lelke betűkbe sűrűsített kincseit, egy fél emberöltő ihletett munkáját.

Most érezve, hogy előlépnie hazafias kötelesség, beleegyezett, hogy háborus verseiből egy füzetre valót összeválogassak, ha a kiadással járó gondokat vállalom. És én vállaltam, mert úgy éreztem, hogy ezzel én is kötelességet teljesítek.

Dicsőszentmárton, 1914. december hava.

GRÁCZY KÁROLY.

AJÁNLÁS

Ha szükség volna dalra
S egy-két biztató szóra:
Jövök hozzátok most, hogy
Újra ütött az óra.

ELŐÉRZET

ELŐÉRTET

Ajkam a szerelem
S csöndes bölcsekedés
Dalocskáit fonta
S most lantom hurjait
A háboruk szele
Zöngeti naponta.
Nézek jobbra-balra :
E szél honnan támad ?
Honnan fenyegeti
Veszély a hazámat ?
Egyszer úgy érzem, hogy
Talpam alól száll ki,
Máskor azt hiszem, hogy
Kárpátokon tulról.
Jöjjön hát, ha harc kell,
Készen talál bárki ! . . .
Fölvesszük a harcot
Bárki ellen ismét,
Akár nagy nemzet jön,
Akár falka kis nép !

1914. május.

ÖNBIZALOM

Hús szél sóhajt a Kárpát-övezte tájon,
Magyar szívet kelt bús kuruc erőre.
Valami bent ébred ez multba fájón
S valami úgy hajt dacosan előre :
Erősítsük meg minden várainkat,
Huzzunk határt jogos földeink mellett!
Védelmére kész itt minden lehellet,
El nem hagyjuk a sáncainkat.

Hol béke, csönd már oly régen lakik
Már itt is a népek viszálya dul.
Viszályt hintnek itt titkos valakik
S a szenvedély már el-el szabadul.

Ki az, ki itt békét, erkölcsöt ingat?
Ki akar új részt szabni ősi jusson?
Akárki az, hangunk fülébe jusson:
El nem hagyjuk a sáncainkat!

Hiú ábránd az s elvadult érdek,
Mely testvér népet elvakít.
Kik eddig békeességben megfértek
Azok keblén széthuzás mért lakik?
Mindenkinek, ki falcs álmokat ringat
Oda kiáltom: milliók vagyunk!
Jogos örökségünkől semmitsem hagyunk!
El nem hagyjuk a sáncainkat.

Itt állottunk egy évezreden át
Nyugat-kelet, észak-dél sáncain.
E hon volt az a hullámverte gát,
Hol partot ért a jaj, a baj, a kin.
Azt kibirtuk? Ugy meg sem ingat
Az új hullámok bőszi kiáltása.
Az új veszély a multnak gyöngé mása.
El nem hagyjuk a sáncainkat!

Megmozdulunk a végveszélyben,
Egy testté lesz akkor ismét e nemzet.
Máskor is járt nehéz napban, gondéjben,
De gyáván szétszaladó sohasem lett.
És összevetjük most is vállainkat
A Kárpátok-övezte sáncokon,
Lesz-e vagy nem lesz segítő társ, rokon:
El nem hagyjuk a sáncainkat.

1914. május.

KÁRPÁTOK ÖVÉN

Nem égbenező bércek, két karunk itt a gát,
Ki át akar itt törni, jól szánja el magát.
De volna sima róna, mint Alföldünk lapálya,
Akkor se néznék félve, remegve e határra.

Miért mégis e bércek égbenyuló köre?
Ki akarta: ez legyen magyar hazánk őre?
(A felhőt vissza veti, a szelet vissza tartja.)
Hogy ez legyen a határ, így az Isten akarta.
Ám békesség, jó szándék, mint napsugár átjöhét.
Magunk tisztítjuk félre előle a felhőket.
De ki gonosz szándékkal lopozkodnék felénk,
Azzal elbánnánk legott Isten szava szerint.

A bércek alján erdő, dús lombozata ínt:
Ősapáink itt éltek — s itt élnek fiaink.
Ez erdő gyökere ^{zala} ezer méterre mélyen
Fogódzik e talajba, hogy itt életet éljen.
S ha letarolnák erdőnk vadul duló kezek:
Ezerszer is csak újra sarjadznának ezek.
Kikelnének s lelkük a levegőbe lehelnék
Magyarrá formálva itt a szívet és az elmét...

Magyar földnek teremték az istenek e kertet,
Ily palánkot körülé védelmére emeltek.
E bérceken az égig növekvő fal vagyunk,
Egy lépést ezen belül tapodni nem hagyunk.
Kik áttennék lábukat tiltó szavunk dacára,
Azoknak megmutatnók, hogy mi a dacok ára,
Mert itt nemcsak e bércek, két karunk is a gát,
Ki át akar itt törni, jól szánja el magát.

1914. május.

MI NEM FÉLÜNK

Mi nem félünk,
Királyi nyugalommal
Hordjuk tekintetünk.
Ellenséggel évszázadokig küzdve
— Bár meggyötört — sohase birt velünk.
Mi nem félünk!

Mi nem félünk,
Amig minden magyarban
Egy kis király lakik.
Mindig számot tevő népek közt voltunk,
Ezután is csak leszünk valakik.
Mi nem félünk.

Mi nem félünk!
Kitől, mitől? — ha kérdem.
Honnan jöhet vészély?
Hogyha borul: történelmünk felütve
E szent könyvünk azt mondja, hogy ne félj
S mi nem félünk!

Mi nem félünk,
Bár égig harsog az
Ijjesztő kiáltás.
Ha hallgatunk, azt ne higgyék, hogy félünk!
Szeretjük a békét: a béke áldás,
De nem félünk!

1914. május

KEZÜNKBEN MÉG A KARD

Lenn a tenger árban valami morajlik ;
Fenn komor fellegek egymásra gyűrődnek.
A fák koronája ide-oda hajlik.
Tán viharos napja lesz ismét a földnek ?
Fölkelnek ismét a dulni vágó kedvek
S a javaink ellen harcba kerekednek ?

Olcsó prédára itt ne számitsen senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

Testvér a testvérrel — igazán szeretve —
Nem testvéresülhet semmiben sem jobban.
A mi jókedvünkéből másnak is volt kedve
S bánatban nem néztük, szívük velünk dobban ?
Nem néztük, hogy ki áll az oldalunk mellett,
Állottuk a harcot egyedül, ha kellett.

Ezért prédára itt ne számitsen senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

Értjük a kérő szót. (Ha szemünk tán gyöngö
S nem látja rögtön a testvéri sebeket ;
Hiszen annyiféle az élet görönggye,
Hogy mind észre venni, talán nem is lehet)
De meg nem értjük, ha durván követelnek,
Vagy elbizakodva javainkból szelnek.
Olcsó prédára itt ne számitsen senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

A nemes oroszlán szabadon heverve
Egykedvűn nézi a helyet maga körül ;
Jámborul tekint rá, minek nincs rossz terve,
A mozgó életnek ő maga is örül.
De talpon terem, ha sejt legkisebb rosszat ! . . .
Igy állunk talpra mi, ha jön a gonosz had.
Olcsó prédára itt ne számitsen senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

Hogyha van valamink, azt mind vérrel vettük
És újra meg újra megváltottuk vérrel.
Nem csupán magunkért, másokért is tettük,
Elénk jönjenek hát sóval és kenyérrel.

Ki másnak nyújt innen kengeret és vizet,
Annak a mi kardunk méltó módon fizet.
Olcsó prédára itt ne számítson senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

Keleti ez a kerd, ez is örökségünk,
Harcos Húnok után mi vettük kezünkbe,
Elmult évezredben ezért nem lett végünk,
Az új évezredbe ezzel evezünk be.
És ahova eddig elért hegye, éle,
Ott ezután is kell számoljanak véle.
Olcsó prédára itt ne számítson senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

De nemcsak kardunk van. Szívvel, ésszel állunk
A nyugati népek legelső sorába.
Ami szép ott terem, gyökeret ver nálunk,
A kultura fokán pihen népünk lába.
Keleti karral és nyugati elmével
Büszkén tekintünk a Kárpátokról széjjel.
Olcsó prédára itt ne számítson senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

Csak ez a darab föld mienk a világból;
De ezt aztán védjük elszánt vad haraggal.
Nem kívánunk mi egy tapodtat se mástól:
Csak ezt munkáljuk mi kézzel, szívvel, aggyal.
Mert ezen a földön mi hordjuk a zászlót,
Harcban kulturában messzeségbe látszót.
Olcsó prédára hát ne számítson senki,
Kezünkben még a kard, melyet Árpád fent ki.

¹1914. június.

MÉG EGYSZER — ÉS MINDIG

MÉG EGYSZER — ÉS MINDIG

Még egyszer ajkunkon
A hon szent nevével
Járunk hegyen-völgyön
Hívó szóval széjjel.

Még egyszer kard ki kard,
Villogjon az acél!
Hogy békeség legyen,
Nálunk csak az a cél.

Még egyszer életünk
Tegyük az oltárra.
A hon életének
A mienk az ára.

Sujtó karral álljunk
Ott, hol a vést hintik!
Keljünk fel, ha úgy kell
Még egyszer — és mindig!

1914. július 28.

BEHIVÁS

Letette a sarlót
Kézdi Kovács János
És ment katonának.
Engedelmeskedett hiven a hon s Ura
Behívó szavának.

Búcsú idő nem volt,
Huszonnégy órából
Alig-alig jutott.
Szerelmeséhez is a szomszéd faluba
Lóhalálán futott.

Otthon rendre csókolt
Szülőt, testvért, rokont,
Ökröt és utcajót.
Mikor vonatra ült sok sok barátjával,
Kurjantott, sóhajtott.

A harmadik falu
Határába érve
Bekezdett a dalba
S ami szíve mélyén keserűen forrott,
Dallai takargatta.

Aztán bevegült a
Zúgó emberárba,
Mint csepp a tengerbe.
Harcos ősök lelke szállt a dicső multból
A sarlós emberre.

1914. aug. 1.

ÚJ VILÁG

Lesz itt már új világ,
Régálmódott magyar,
Mely minden lidércet,
Mely mellünket nyomta,
Odujába zavar.

Lesz itt már új világ
Magyar-napu éggel,
Mely fennen hirdesse,
Hogy erősen élünk,
Hogy az élet még kell.

Lesz itt már új világ,
A magyarnak kelő
S minden ragyogásunk,
Minden dicsőségünk
Szabadon tör elő.

Lesz itt már új világ,
Régálmódott magyar,
Mely minden lidércet,
Mely mellünket nyomta,
Odujába zavar!

1914. aug.

ARATÁS

Fenn a nyári nap ont
Égető sugarat.
Lenn a nagy mezőben
Egy öreg pár arat.
Borus nyugalom van
Most itt közel s távol,
A dalos ifjuság
Eltűnt a határról.
A java része jár
Messzi — verekedve,
A másik részének
Nincs daloló kedve.
A kifáradt vének
Járnak a határba.
A falu is árva,
A mező is árva.

1914. aug.

1914.

Ez a nagy határkő !
Én innen számítom az új ezer évet.
Ki kerek századok szerint von korhatárt
Krónikánkban : téved !
Én innen számítom az új ezer évet.

Újra kezdünk élni !
Igyen indulunk a másik ezer évbe.
Beh elhültek, akik muló fényt láttak az
Ósi magyar névbe !
Igyen indulunk a másik ezer évbe.

Ez új honfoglalás !
Fegyveresen, ahogy bejöttek az ősök,
Ugy indulunk ismét s akik most csatáznak,
Azok is mind hősök !
Fegyveresen, ahogy bejöttek az ősök.

Ez a nagy határkő!
Innen kezdődik a jövő Magyarország!
E harcos időkben, a népek harcában
Alapozza sorsát!
Innen kezdődik a jövő Magyarország!

1914. aug.

UTRA VALÓ

Magyar fiuk, hogyha mentek,
A hazáért menjetek.
A hazáért hulljon, ha kell,
Minden cseppnyi véretek.
Itt is ott is ellenségink
Ütötték fel fejüket,
Mutassátok meg még egyszer,
Mi a magyar becsület.
Szép hazánknak keregségét
Itt is ott is csipkedik;
Magukénak követelik
Furcsa jusson, hej pedig
Magyar vér öntözte meg itt
Köröskörül a határt
S még azon túl messze-messze,
Ahol harci kardja járt.
Árpád-hona határai
Összébb már nem húzhatók,
Ezért, ha kell, vért ontani
Végső cseppig újra fog.

Magyar fiuk, ha már mentek,
A hazáért menjetek
S míg nem győztök fölényesen,
Addig ne pihenjetek.
Menjen el a bátorsága,
Akit balhite ringat,
Mutassuk meg, hogy jár, aki
Bántja határainkat!

1914. aug.

NAGY IDŐ

Ez már tenger, hova mind beleszakadnak
Kicsiny s nagy vizei a históriának.
A mult erre lejt és majd innen fakadnak
Gazdag forrásai jövőndő világnak.

Vértől ázik öreg Európa arca,
Mindenét rátette a döntő fegyverre.
Ha volt harc valaha: ez a harcok harca,
Népek milliói küzdenek egyszerre.

Amit a tudomány fiaként becézett,
Amit a dolgoskéz féltő szemmel nézett:
Tudás és munka — mind fegyverekké válva —
Mind ott küzdenek e rettentő csatába.

1914. aug.

ALBION

Gyalázat rád te álnok Albion,
Ki véres harccal is kufárkodol.
Magad véréből alig adsz a harchoz,
Csak azt küldöd, ki szolgál, ki hódol.

Az mind vitéz, ki kiállott a harcra:
Orosz, frank, szerb és belga mind kiállt.
Most még csak mi látjuk gyalázatod,
Majd ez is mind gyalázatot kiált!

Gyalázat rád te álnok Albion!
Gyalázat mindre, ki olálkodik.
Örök szégyen a leskelődőre,
Ki vérző néptől vértelen hódít!

1914. aug.

ROHAM

Sohse látták egymást
És most egymás mellett
Tárják ki a gyilkos tűznek
A szívet, a mellet.

Megszólal az egyik:
„Bajtárs, mi a neved,
Mi a kívánságod? . . .
Hátha a faludat
Többé meg nem látod.“

Nem felel a másik,
Csak rohan előre
Az ellenség felé
Vad haraggal törve.

Mellette a másik:
„Nevem Turi Jóska,
Vedd át a levelem,
Hogyha hoz a posta.“

Még rohanva mennek,
A bajtárs csak hallgat,
A kürt a rohamra
Parancsként rivalgat.

Még egyszer megszólal:
„Keresd fel szülémet . . .
A mindenhatóját
A kutya szerbjének!“ . . .

1914. aug.

HARCOS APA KIS FIÁNAK

Elment a kis apa a véres csatába.
Vártok-e naponta, vártok-e? Hiába! . . .
Ki mondja esténként: tente baba, tente,
Ki ébresztget édes csókkal reggelente?

Ha eszedbe jutok, még ne fakadj sirva,
Hátha sors-könyvembe az élet van írva.
És ha eltelnék e hosszú, nehéz napok,
Reánk még szebb idő, még szebb élet ragyog.

Hogyha csókra vágysz, eredj anyukához,
Simulj arcocskáddal bánatos arcához
És ha rám gondoltok akkor mind a ketten:
Csókolgasd az arcát, csókolgasd helyettem.

1914. aug.

ÉSZAKRA, ÉSZAKRA!

Északra, északra! Ott a nagy ellenség;
Oda megy a sereg, hogy a hazát mentsék.
Északról zúdul a vészes romboló had,
Hova az elér, ott minden pusztul, rothad.

Északra, északra! Huzzunk védőgátat,
Melyen fönnakadjon a nagy kancsukáshad.
Északi fürgeteg hozzánk el ne érjen,
Hej be pusztítást tesz: verejtékben, vérben.

Északra, északra! Nagy Galiciába
Olcsón ne tapodjon kozák lovak lába.
Északi sötétség oda le ne szálljon,
Szép Gácsország orosz birtokká ne váljon.

Északre, északra! Ha Gácsország elvesz,
Hozzánk a végveszély borzasztón közel lesz.
Észak birodalma a sort reánk ejti;
Szorító karjából senki sohse fejt ki.

Északra, északre! Testvér népek várnak,
Érkezésekre ajtót, szívet tárnak.
Észak vad erejét izzé-porrá törvén:
Megszűnik a népeket elnyelő örvény.

1914. aug. 23.

INDULÓ

Elmegyünk mind a csatába,
Elmegyünk, ha hív a hon.
Szégyen folt ne essék most se
A háromszin lobogón.

Mind, mind elmegyünk,
De nem engedünk.
Megmutatjuk a világnak,
Mi a magyar név nekünk.

Megmutatjuk a világnak,
Mi a magyar becsület,
Semmiféle náció sem
Gyaláz többé bennünket.

Mind, mind elmegyünk,
De nem engedünk.
Megmutatjuk a világnak
Mi a magyar név nekünk.

Reng a föld és zeng az égbolt
Merre utunk elvezet,
Halált szórunk arra, aki
Hazánkra emel kezét.

Mind, mind elmegyünk,
De nem engedünk.
Megmutatjuk a világnak,
Mi a magyar név nekünk.

Magyar hazánk tájaira
Ne tekintsen sanda vágy.
Mig Magyar lesz, elrabolni
Még egy porszemet se hágy.

Mind, mind elmegyünk,
De nem engedünk.
Megmutatjuk a világnak,
Mi a magyar név nekünk.

Hogyha egyszer meg kell halni:
Legdicsőbb a hazáért,
Árpád óta ezer őslink
E hazáért onta vért

Mind, mind elmegyünk,
De nem engedünk.
Megmutatják a világnak,
Mi a magyar név nekünk!

NÉPEK HARCA

Messze-jövendőknek álmódott csatája
Itt zúg körülöttünk.
Mind a négy világtáj vad fergetegével
Tombol már fölöttünk.

Hol lesz megállása e vad fergetegnek,
Milyen véget érünk ?
Vajjon dicsőség magva lesz, avagy gyászos
Rabságé — a vérünk ?

Állunk elnémulva, zsibbadt gondolattal,
Rohannak a percek.
Várjuk, várjuk izgalommal, melyik mit hoz :
Győztünk vagy megvertek ?

A világnak minden lakható szögletén
Igy aggódnak máma.
Tíz-husz ország, amelyekben bármi sorsban
Száz a népek száma.

Nagy Germániához rendelt a sors minket
S állunk becsülettel.
Mienk mellett azt a zászlót védjük mi is,
Amelyet ő vett fel,

1914. aug.

MEGINT ŐSZBE MEGYÜNK

Megint őszbe megyünk,
Valami hervasztó
Ize van a szélnek.
A bokrok lakói
Lemondást beszélnek.

Megint őszbe megyünk.
Már sárgult levelek
Tarkítják a földet —
S a fákon maradtak
Sem oly üde zöldek.

Megint őszebe megyünk.
Az ágyuk füstjétől
A napsugár sárga —
S az ifjak levélként
Hullanak a sárba.

Megint őszebe megyünk.
Oly szomorú érzés
Száll rá a lelkemre.
Sirni szeretnék, ha
Nem volna terhemre.

1914. szept.

KRASZNIK

KraszNIK — hajnalcsillag,
Mely biztató fénnel
Hinti sugarait
Seregünkön széjjel.

KraszNIK. Ha késik is
A nap áldó fénye,
Te vagy a nappalnak
Záloga, reménye.

KraszNIK. Téged követ
Grodek, Ravaruszká,
Hogy ott is érezze
Karunkat a muszka.

KraszNIK, világíts csak :
Északra rémesen ;
Délre és nyugatra
Melegen, fényesen !

1914. szept.

MAGYAR FIUK HARCA

A mi katonáink mindig elől jártak,
A mi katonáink sohasem csüggedtek,
A mi katonáink úgy harcoltak mindig,
Hogy nevük hallatán az ellenség retteg.

A mi katonáink becsülettel álltak,
A mi katonáink nem vártak kegyelmet,
A mi katonáink máshova nem néztek,
Nem ismertek jobbra-balra húzó elvet.

A mi katonáink nem fordultak vissza,
A mi katonáink nem lóttek az égre.
A mi katonáink csak egy célt ismertek :
Puskával és karddal — rá az ellenségre !

1914. szept.

NÉPFÖLKELO NAPLÓJÁBÓL

Oh hol van, mint van az én házam ?
Csak álmomban ha látom néhanap,
Ha el-elkap hazavágyó lázam
A zord éji pihenések alatt.

Beh színes volt életem, lelkem.
Csókkal feküdtem és csókkal keltem
S há távoztam csak egy órára bár
Csókkal búcsúztam otthonomból . . .
Vajjon reám ez a sors újra vár ?
Vagy ez a harc már mindent szétrombol ?

Oh hol van, mint van, ami volt ?
Hol az a drága családi fészek ? . . .
Hány szép napomból kirabolt
E fergeteg. Oh dúló vészek !

1914. szept.

ÖREG HARCOS LEVELE FELESÉGÉHEZ

Minden örömömtől meg vagyok itt fosztva.
Mikor eszünk együtt, falatunk megosztva?
Mikor fekszünk együtt? Együtt mikor kelünk?
Addig Isten velünk!

Mikor látom viszont jó öreg szülémet?
Mikor veszem ölbe édes csemetémet?
Ápolgasd, hogy nőjön a mi kis emberünk.
Addig Isten velünk!

Mikor fogom újra az ekének szarvát?
Mikor nógatom azt a két jámbor marhát?
Mikor gondoskodom, hogy legyen kenyerünk?
Addig Isten velünk!

1914. azept.

UZSOK

(A 8000 orosz temetésére)

Kiket messzi honban szintén haza várnak,
Aki után szintén érző szívek sírnak:
Innen küldhetnétek igaz üzenetet;
Innen, hol testetek adták közös sírnak.

Az öreg Kárpátok bosszuálló keze
Rémesen sujtott le a betörő hadra!
(És majd ekép törnek a Kárpáton túl is
Minden orosz hadat így dirib-darabra.

A Kárpátok ölén nyugvó orosz népek
Siri lakotokból üzenjétek haza:
Magyarok földjére hogy bevezényeltek,
Ugy bántak ott velünk, mint füvel a kasza!

1914. okt. 6.

DIADALMENET

Vérmagot vetettünk, diadalt arattunk,
Amikor az agg föld remegett alattunk.

A város kapuja, melyet rommá lőttünk,
A mai napon már nyitva áll előttünk.

Minden házon a mi drága zászlónk lobog,
Arcaink kigyultak, szívünk büszkén dobog.

Ezt a dicső napot átélni egy élet! . . .
Oh de addig mennyi-mennyi semmivé lett.

Csak azért sajnálom mindet, aki meghalt,
Nem látja, nem érzi ezt a nagy diadalt.

— 914. okt.

ESIK, HAVAZ

Megfásultan és bús könnyel
Nézünö a közel harcmezőkre.
A békés vég vajjon mikor jön el?
Vagy így lesz már ez mindörökre?

Az ég borus, legőszibb szürke,
Hol eső, hol meg hó szakad.
„Szegény fiuk!” (Megannyi ürge.)
Bakának fázni nem szabad.

Hónapok teltek; áztak könnytől,
Áztak vértől, verejtéktől
És most hetek óta főntről
Szakad! Ez nem szép az égtől!

1914. okt.

PRZEMYSŁ

(Egyik védő ajkáról)

Az Alföldet negyven évig jártam,
Node olyan fürgeteget
Még sohasem láttam.
A villáma, menydörgése
Fölhatott az égig.
Hullott golyó, srappell, gránát
Három egész hétig.

Hullott innen, hullott onnan bőven.
Lelőtték a bajtársimat
Kétfelől mellőlem.
Nyögött a föld és ontotta
Az orosz csak egyre,
Alig alig győztük őket
Szedni szuronyhegyre.

Őreg bakák, népfölkelők sorba . . .
Nem esett ott bátorságos
Védelemben csorba.
Ahogy ott a magyar fiuk
Megállták a sarat,
A hire, a dicsősége
Örökre fennmarad!

1914. okt.

IMA FÉLE

Uram, szörnyű a vész!
Pusztulástól félek.
Egymás vérét ontja
Minden nemzet fia,
— Tebenned testvérek. —

Az otthon maradtak
Bocsájtkozva térdre,
Hozzád fohászkodnak
Harcos övéiknek
Győzedelmét kérve.

Oh Uram, Istenem
Nemzeteknek Atyja
Mi lesz ott, mi lesz itt!
Melyik imának lesz
Szentebb foganatja.

1914. okt.

HARCOS IDŐKBEN

(Énekli egy kultur ember)

Sohse hittem volna! . . .
A harc véres munka
S hogy így győzzük — alig
Ismerek magunkra.

Már oda se nézünk
Golyófütyölésnek;
Szuronyunk hegyei
Mélyebb léket vésnek.

Szélvészfényben rohanunk
Harcba, ágyutűzbe,
Makacs ellenséget
Makacsabbul üzve.

És ha egyik másik
Kidül tán a sorbul,
Oda se neki, — a
Jó acél is csorbul . . .

Már ennek most így kell
Mennie minálunk . . .
Majd, ha haza megyünk,
Számadást csinálunk.

1914. nov.

TÖRTÉNET

Szabó Están mellé lecsapott egy gránát.
Hat méterre dobta jó fakó lován át.
És ott — egy-két percre — míg magához tére
Csak annyit látott, hogy patazkik a vére.

Nagy dűhében és még nagyobb szégyenében
Odaszólt társához, ki ott feküdt éppen :
„Na nete — a fene a hitvány golyóját!
Hát ez mit keres itt, hát ez erre hol járt?”

Szanitészek jöttek s amíg összeszedték,
Volt ott mit hallani: így-ugy teremtetét.
Szidta a muszkákat, komisz ágyujokat
S a komisz ágyukból röplő golyókat.

Szidta a komisz had égi fennvalóját,
Mert holtra ütötte drága vérű lóját.
Mikor nagynehezen a hordágyra rakták,
Indulatosan szólt: „No iszen ebadták! . . .

Csak lássak még egyet, tudom nem lesz kedve!“...
S mikor megtudta, hogy addig kell egy pár hét,
Busan szólt magában, szinte szégyenkedve :
„Met én osztán ilyen csúful sohse járék!“

1914. nov.

TÁBORI LEVELEN

(Ferkónak)

Édes fiam, tudom a sok irás vége
Az, hogy nem kerül a cimzettnek kezébe.
Csak röviden írok. Mi itthon jól volnánk,
Csupán ez az idő, ez a zord idő bánt.
Az sem mi magunkért, hanem inkább érted.
Mire van szükséged, megírod, ígérted.
Írd meg hát mit küldjünk: ruhát, ennivalót,
Pénzt? Hol töltöd mostan éjjeled, nappalod?
Van-e fedeletek eső és szél mentes?
Van-e fekvő helyed, ahol megpihenhess?
Van-e ott tüzetek, melynél megmellszel?
Oh annyit aggódom — meghülsz — beteg leszel.
Vigyázz jól magadra, ahogy vigyáztam rád.
Írj amikor írhatasz! Csókol — édes anyád.

1914. nov.

ŐRSÖN

Egyedül kiküldve
A nagy éjszakába
Őrködik a fiu
S tűnődik magába.
A négy világtáját
Szemlélgetve nézi;
Elhagyott faluját
Lelkébe idézi.
Az a kicsi falu
Egyetlen vigasza;
Mikor látja viszont?
Mikor kerül haza?

S mig lelke sorba jár
Bús jelent vig multat,
Magában valami
Új nótát dalolgat:

„Hányadszor állok már
Az éjjeli poszton?
Hej be rég elhagytam
Puha ágyam, kosztom.
Vad hegyek sziklája
Hej de kemény ágyom
S a katona kosztról
Hej már be elvágynom“ . . .

1914. nov.

TUL A KÁRPÁTOKON

Tul a Kárpátokon
Nagy viharok dülnek.
Hull a muszka harcos,
Magyarok is hullnak.
Az idegen földön
Hull a magyar vére.
Hej e hősi vérnek
Mi lesz majd a bére?

Tul a Dunán-Száván
Köves Szerbiába
Hull a sok szerb harcos,
Magyar is — hiába.
Az idegen földön
Hull a magyar vére.
Hej e hősi vérnek
Mi lesz majd a bére?

A Kárpátok ormán
Magyar fiuk állnak.
A szemébe néznek,
Ellennek, halálnak.
A halottak vére
Fölkiált az égre,
Hej, ha ez a sok vér
Nem visz dicsőségre!

1914. nov.

FOHÁSZ

Oh szent öreg, aki harcba indítottál,
Lásd meg népemet, mely oldalodnál ott áll.
Hívó szavad elment a legkisebb házig,
Lásd meg népemet, mely legelől csatázik.

Oh szent öreg, aki láttál mindent, mindent,
Azt is láttad mi van a szívünkben itt bent.
Kik mindig őszintén mutattuk magunkat,
Jöjj és simogasd meg vérző homlokunkat.

Oh szent öreg, aki tudod mi a bánat,
Öleld magadhoz most vérező hazámat.
Ahogy fájt szívünknek ifjonta-verésed,
Olyan jól esik most öreg-ölelésed.

1914. nov.

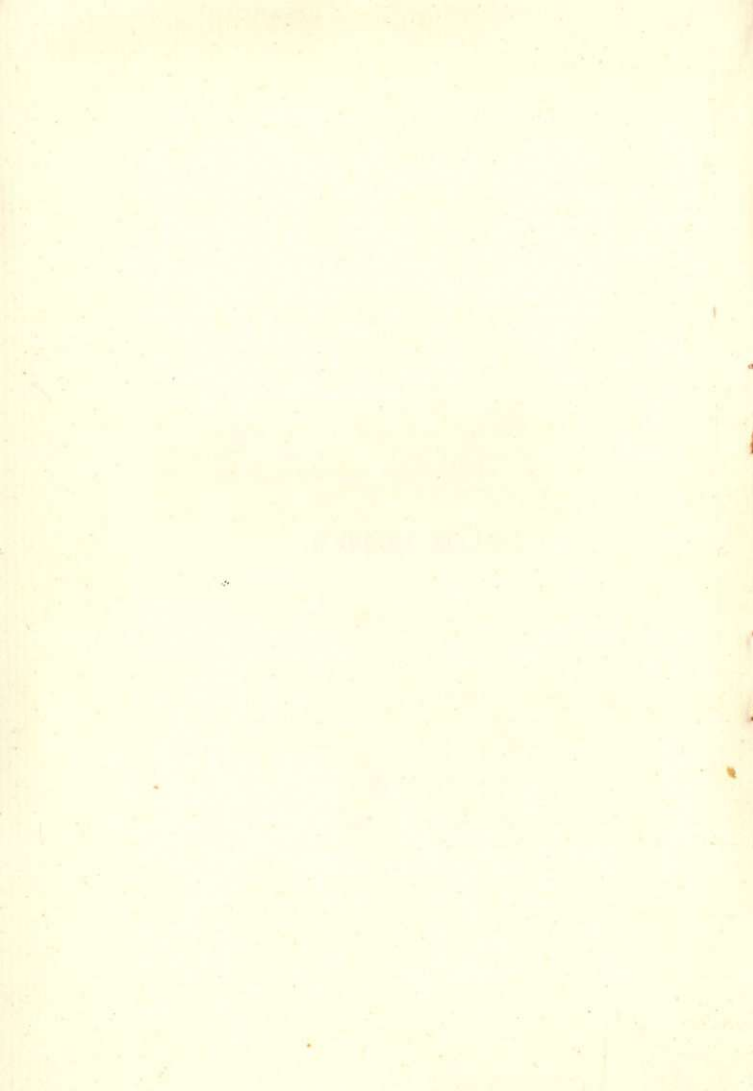
HIMNUSZ

Népeknek Istene, dicsőítünk téged,
Ezt a magyar népet te vezeted s véded.
Áldásod ha hinted a dolgos kezére,
Borítsd oltalmadat a harcos testére.
Áldó szent kezében nem fogyott meg hitünk.
Népeknek Istene téged dicsőítünk!

Népeknek Istene téged magasztalunk,
Terítsd lakomához gyermeki asztalunk.
Hozz öröm-ünnepet harcos nemzetedre,
Hogy a békességben élni legyen kedve.
Add, hogy ezt a harcot sohase fájljuk!
Népeknek Istene neved magasztaljuk!

1914. dec.

DALOK 1914-BÖL

SZÓL A PARANCS

Szól a parancs, el kell menni ejsze,
Isten veled hosszungenél fejsze.
A kezembe kardot, puskát adnak,
Ott kell lenni most minden magyarnak.

A magyar sor mit ér székely nélkül?
A székely csak bátrabb lesz a vértől.
Ugy megy, mintha erdő ellen menne.
Nagy Hindenburg gyönyörködik benne.

Könyökölj ki rózsám tornácodra,
Nézd, hogy megyünk most a vad rácokra.
Nézd, hogy megyünk orosz tenger ellen:
Tudom, magam téled nem szégyellem.

Hogyha egyik-másik bajba jut tán
Csaba érte jön a Hadak-utján.
Felveszi az ő fiait oda:
Igy nő nagyra ez az égi csoda.

1914. aug.

IZENET

Magyar fiuk, akik
Belgrád alatt álltok,
Nagy Hunyadi János
Nyomdokain jártok.
Nándorfehérvártól
A Rigómezőig
Minden helyen az ő
Dicsőségét őrzik.
Szabács-, Szendrővára
Dalainkban bent él.
Hogy a mienk legyen
Ismét, — ez a szent cél,

1914. aug.

14-ES DAL

Nagy vihar tört a hazára,
El kell menni nemsokára.
Légy jó szívvel addig rózsám,
Amig közel lehetsz hozzám.

Ma még a szemembe nézhetsz.
Holnap talán már nehéz lesz.
Ne sajnáld a csókod rózsám,
Amig ajkad elér hozzám.

1914. aug.

DAL

Sötét bércek zöld tövéből
Viszik a legényeket.
Viszik messzi más határra,
Hol ellenség fenyeget.
Zöld bokrétás a kalapjuk,
Vig nótájuk messze száll
Oda mennek, hol a hős kar
Ellenséges sort kaszál.

Sötét bércek oldalára
Hull a sárgult falevél
És amire újra zöldül
Harc nótát hoz a szél.
Hős fiaink térnek vissza
A bércek Kárpáton át
A hordókat csapra csapjuk
S csapunk vidám lakomát.

1914. aug.

ÉSZAKON ÉS DÉLEN

Északon és délen felhők tornyosultak,
Jöttek elsöpörni szép jelent, nagy multat.

Északon és délen kigyultak a felhők . . .
A nagy leszámolás szörnyű napja eljött.

Északon és délen az ágyuk dörögnek,
Kijut a véreső minden kicsi rögnek.

Északon és délen legnagyobb időknek
Legendás hősei, daliái nőnek !

Északon és délen a magyar nemzetnek
Daliás fiai biztató fényt vetnek.

Északon és délen öröm sugár támad :
Ez ragyogja végig harcoló hazámat.

1914. aug.

ZIVATAR

Borul az ég gyász sötétre,
Zivatar kél arra délre.
A szél helyett golyó fűtyöl,
Eső helyett srapnell és.
Én Istenem, te is látod
Mily rémes e jégverés.

Gyászfátyol terül a napra,
Zivatar dul ott északra.
A szél helyett golyó fűtyöl,
Eső helyett srapnell és
Én Istenem, hogyha lehet,
Szűnjék ez a jégverés

1914. aug.

ÉJI DAL

Fenn az égen holdvilágos csillagtábor
Tekint ránk a hűvös őszi éjszakából.
Milyen csöndes, halkbeszédű fenn az égbolt . . .
Ami szép volt, ami jó volt, oh be rég volt.

Ide lenn a széles pusztá földi téren
Járok frissenömlött ifju honfivéren.
A nagy ágyuk szüntelenül mennydörögnek,
Vér kell itt még minden talpalattnyi rögnek.

Mély árokban vizes szalmán szundikálva
Úl a harcos, golyó füttty közt is van álma . . .
Előrsők lövöldöznek nem is távol . . .
S fenn az égen holdvilágos csillagtábor.

1914. nov.

TÁBORI DAL

Táborozva járjuk
Az idegen földet.
Kopárák a bércek,
Kopárák a völgyek.
Köves Drina partján
Sir a magyar nóta,
A jó régi fajta.
Hej sok vér vegyült már
A futó habokba.

Csillagos ég alatt
Tábortűzek égnek,
Szomorun világít
Sok harcos vitéznek.
Vidám nótát fujnak,
Hej de lelkük gyászba,
Messze idegenben
A magyar hazára
Harcolva-vigyázva.

1914. nov.

ÉNEK

Koszorut, koszorut maradandó ágból,
Lanton termő ékes magyar szó-virágból
Fonjon fejetekre magyar költő ajka ;
Nagyobb kor fiai minden nagy időknél,
Hősebbek ti minden hősi elődöknél,
Ezentul már a ti nevetekkel szóljon
Gyermekhez a dajka.

Dicsők ti mind, akik még épségben jártok,
Babérkoszoru vár mindenfelé rátok.
Még dicsőbbek ti, akik sebesülve, kórral
Honért tűrő dicső nagy példát hirdettek.
De legdicsőbbek, kik vértanui lettek,
Kik elvegyültek már szerte e világon
A harctéri porral !

1914. nov.

NŐNEK A LEGENDÁK

Nőnek a legendák,
Harci történetek!
Ezekből fonunk majd
Hősi nagy éneket.

Most csak könnyűszárnyu
Dalok szálldogálnak
A hősi énekek
Harc utánra várnak.

Most még mindenik dal
Csak egy-egy hangulat.
Ez a csatán búsul
Az a csatán mulat.

De e dalok után
Nagy énekek jönnek
Gazdag forrásából
E harcos időnek.

1914. dec.

DALRA FEL

Mikor hős fiaink harcok között élnek,
Hol vannak a költők, mért késik az ének?
Hol vannak a harcok dalnokai merre,
Vagy most itt nincs szükség a dalos emberre?
Nincs szükség szivekhez szóló riadóra?
Nincs szükség glóriát fonó ember szóra?
Avagy ez a szent harc oly magosan száll át,
Hogy nem tudja megzöngetni költő-szive-szálát?

Szomoru, daltalan ez a harcok harca.
Kinél lant van, mostan a kezében tartsa.
Szomoru, daltalan tovább ne maradjon!
Szive érzésének hangos hangot adjon.
Szomoru, daltalan ne maradjon, ez ne!
Jövendők partjához, ha némán érkezne
Ez a nagy harc, ez a legendás hős nagy kor,
Az lenne csak reánk gyászos, szégyenletes akkor.

Száll a lélek száll, száll riadó dal-szárnyal,
Harci kedv, ami van, százszorosra szárnyal.
Jövendők sugarát a homlokán érzi
A harcos ifju s bár keblét acél vérzi,
Nem sajnálja vérét, nem szánja halálát:
Érzi, hogy e dallal dicsőségbe száll át.
A dal sok fájdalmat, sok félelmet elvett,
Zendüljön hát harci dal is az ágyuszó mellett!

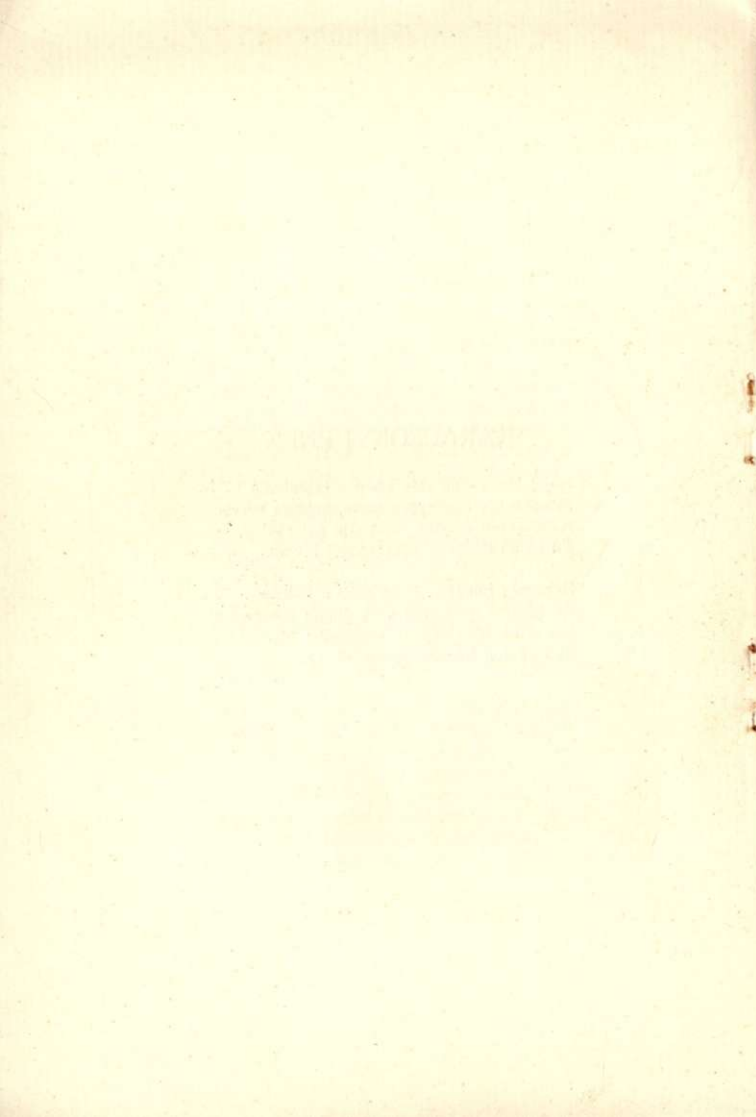
1914. dec.

KARÁCSONYI ÉNEK

Szent karácsony este künn a csatatéren
Muszka cár szomjazza szomjasabban vérem.
A békeesség messze, mint egy égi csillag,
Én Uram Istenem, békeességgel hivlak.

Békeesség honába: haza száll a lelkem.
De búgnak az ágyuk s mi állunk fegyverben.
Jöjj el oh békeesség, te ragyogó csillag;
Sok million kérnek, sok million hívnak.

1914. dec.

TARTALOM:

ELŐÉRTZET

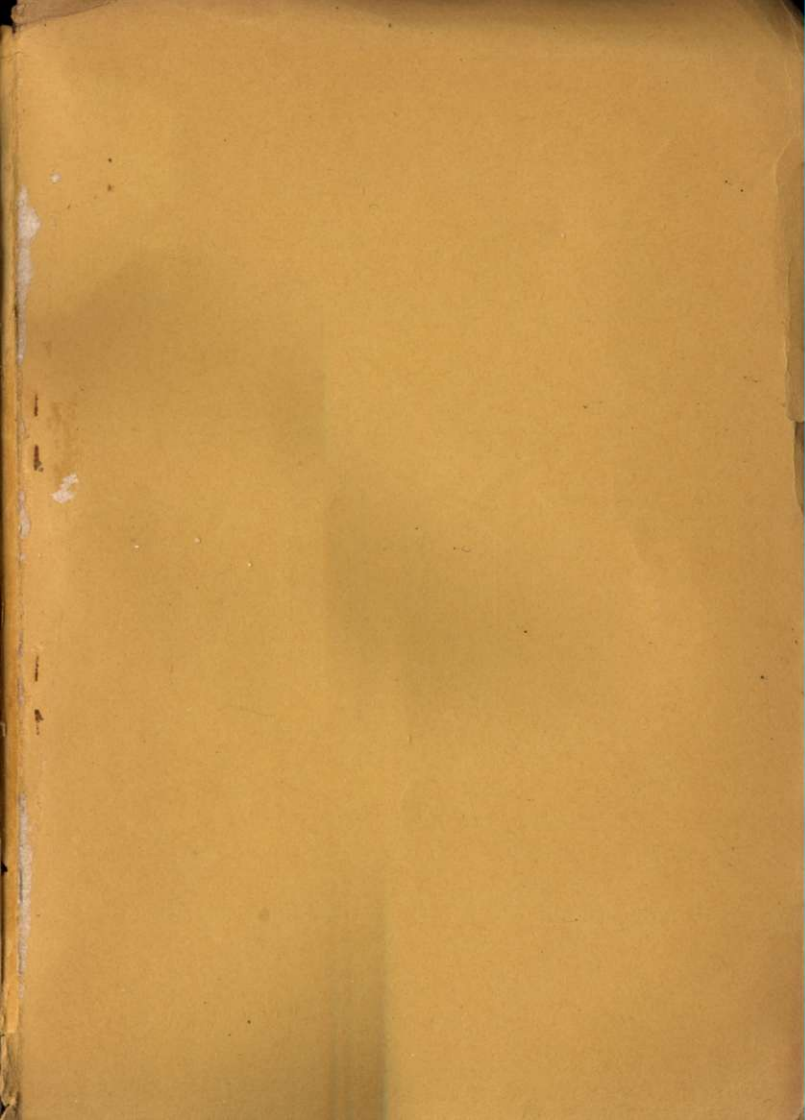
Előértzet	6
Önbizalom	6
Kárpátok övéen	8
Mi nem félünk	9
Kezünkben még a kard	10

MÉG EGYSZER — ÉS MINDIG

Még egyszer — és mindig	14
Behívás	14
Új világ	15
Aratás	16
1914.	16
Utra való	17
Nagy idő	18
Albion	18
Roham	19
Harcos apa kis fiának	19
Északra, északra	20
Induló	21
Népek harca	22
Megint őszbe megyünk	22
Krasznik	23
Magyar fiuk harca	24
Népfölkelő naplójából	24
Öreg harcos levele feleségéhez	25
Uzsok	25
Diadalmenet	26
Esik, havaz	26
Przemysl	27
Ima féle	28
Harcos időkben	28
Történet	29
Tábori levelen	30
Örsön	30
Tul a Kárpátokon	31
Fohász	32
Himnusz	32

DALOK 1914-BŐL

Szól a parancs	.	.	.	.	.	.	.	35
Izenet	.	.	.	.	.	.	.	36
14-es dal	.	.	.	.	.	.	.	36
Dal	.	.	.	.	.	.	.	37
Északon és délen	.	.	.	.	.	.	.	38
Zivatar	.	.	.	.	.	.	.	39
Éji dal	.	.	.	.	.	.	.	40
Tábori dal	.	.	.	.	.	.	.	41
Ének	.	.	.	.	.	.	.	42
Nőnek a legendák	.	.	.	.	.	.	.	43
Dalra fel	.	.	.	.	.	.	.	44
Karácsonyi ének	.	.	.	.	.	.	.	45

Nyomatott
Erzsébet Könyvnyomda
R. T. műintézetében
Dicsőszentmárton.

Megrendelhető Gráczy Károlynál, Dicsőszentmártonban.